

BCC-15406

6.10.25

ДО

СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ДО БЪЛГАРСКИЯ ИНСТИТУТ
ЗА ПРАВНИ ИНИЦИАТИВИ

ОТГОВОРИ

ОТ ВИЛИАНА СТЕФАНОВА ВЪРБАНОВА-МАНОЛОВА,

Кандидат за заемане на длъжността „административен
ръководител – председател“ на Административен съд Русе

на въпроси от Български институт за правни инициативи, зададени на
основание чл.50, ал.1 от Наредбата за конкурсите за магистрати и за
избор на административни ръководители в органите на съдебната
власт

Уважаема госпожо Гяурова – Вегертседер,

Уважаеми членове на Съдийската колегия на ВСС,

Представям отговорите си на зададените от Български институт за
правни инициативи въпроси:

**1.Смятате ли, че следва да продължи реформата в съдебната
власт след решението на КС от 26.07.2024г. относно
промените в Конституцията на Република България, обн. в ДВ
бр.106 от 22.12.2023г. и ако да-в каква посока?**

Реформата в съдебната система е мантра, която се повтаря от дълго време и в която всеки влага различно разбиране. При липса на дефиниция относно конкретното съдържание на „реформа в съдебната система“, последната се схваща от едни като промяна на начина на управление на съдебната система и контрол на органите ѝ, от други – като възлагане на правомощия в разследването на различни от съществуващите, „некомпроментирани“ органи, от трети – като бързо и адекватно правораздаване. Ако се касае до това, което, по мое мнение, обществото разбира като съдебна реформа - резултати от различни съдебни производства, които да задоволяват нуждата на обществото от справедливост, да, аз считам, че реформа трябва да се проведе. Следва да се установят областите с най-голям дефицит на обществено доверие, да се извършат внимателни промени в законодателството, след предварителен анализ на очакваните резултати, с широко обществено обсъждане, без кампанийно приемане на закони и подзаконови актове /както често се прави в областта на наказателното право и по отношение на наказуемостта за различни административни нарушения, основно по ЗДвП/. Необходимо е нормативно максимално ограничаване на външното влияние в работата на съдебната система. В този смисъл направените изменения в Конституцията на Република България чрез увеличаване на броя на членовете на ВСС, избирани от съдийската общност и намаляване на броя на тези, избирани от квотата на Народното събрание, намирам за правилно.

2.Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не е намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни райони. Какви са Вашите виждания за въвеждане на инструменти /от нормативен и организационен характер/ за постигане на по-равномерна натовареност между органите на съдебната власт и отделните магистрати.

Проблемът с неравномерната натовареност касае всички органи в съдебната система. Той включва неравномерно разпределение между магистратите в различните съдебни райони и на брой дела, и на дела с различна сложност. Считам, че този проблем касае основно общите съдилища. В рамките на административното правораздаване проблемът е в голяма степен решен, от една страна – с измененията в правилата за местна подсъдност в чл.133 от АПК, от друга страна – със специализацията по материя в по-големите административни съдилища и от трета страна – с разкриването и преместването на щатни бройки за магистрати от по-слабо натоварените съдилища към по-натоварените.

В рамките на Административен съд Русе се наблюдава равномерно натоварване на магистратите, както по брой дела, така и по материя, респ. сложност на делата. Това в голяма степен се дължи на утвърдените Правила за разпределяне на делата, които са изготвени съгласно изискванията на чл.157, ал.2 от АПК, чл.9 ЗСВ, решения на Общото събрание на съдиите и приетата Методика от ВСС. Правилата са обект на постоянен преглед и анализ и при необходимост се актуализират с решение на Общото събрание на съдиите. Съгласно решение на ОС, с оглед предотвратяване на неравномерното натоварване по вид и тежест на делата, всички възможни спорове, подсъдни на АдмС Русе, са разделени в няколко групи административни и няколко групи к.н.а.х. дела, според особеностите на материята. По този начин всеки съдия получава равномерно постъпление от различните по тежестта си групи дела и се избягва неравнопоставеността с оглед тежестта на споровете.

Проблемът с неравномерната натовареност в общите съдилища е резултат от демографски и икономически фактори, които стоят извън контрола на съдебната система. Този проблем може да бъде частично разрешен чрез законодателни промени към намаляване на видовете дела със задължителна подсъдност. Добра стъпка в тази насока са измененията от 2019г. в чл.113 и чл.411 от ГПК, както и чл.9, ал.3 от ЗСВ.

3. Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса – смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. трима големи?

С годините разликата във възнагражденията на магистратите на различни нива видимо се увеличи в резултат на възприетия подход за актуализиране на възнагражденията с еднакъв процент, но върху различна първоначална основа. Следва да се приложи нормативен механизъм за определяне на размера на възнагражденията на магистратите, който да държи сметка за отговорността и сложността на делата на различните инстанции, като размерът на възнагражденията на магистратите на различните нива да е процент от възнагражденията на председателите на върховните съдилища и Главния прокурор.

4. На 1.07.2024г. СК на РБ излезе с решение, което обявява за противоконституционни текстовете от ЗМ и ГПК, въвеждащи задължение за провеждане на процедурата по медиация по някои видове дела. Какво е мнението Ви за прилагането/използването на процедура по медиация в рамките на висящ съдебен процес?

Считам, че медиацията в съдебната фаза на административния процес е недопустима. Еwentуално приложение би могла да има в производството пред административния орган в случаите, в които органът постановява акта си при условията на оперативна самостоятелност, за постигане на най-благоприятния резултат за адресата на административния акт. Но дори и без медиация органът е задължен да действа при спазване на принципите, посочени в АПК, глава втора, Основни принципи. Затова считам, че в административното право процедурата по медиация не би могла да

има съществена роля като алтернативен способ за разрешаване на правни спорове, каквато цел е заложена в ЗМ.

5. През 2016г. в ЗСВ бяха приети промени, които закрепиха законово определени параметри на съдийското самоуправление. Какво е Вашето мнение за приложението им на практика по време на действието им? Как се реализира съдийското самоуправление в съда, в който правораздавате? Има ли необходимост от разширяване и в каква посока?

Съдийското самоуправление в Административен съд Русе се реализира чрез вземане на решения на Общото събрание на съдиите и последващото им реализиране. Предмет на разисквания на общо събрание са различни въпроси – организационни, включително и промяна на приети общи правила за разпределяне на дела през съдебната година и съдебната ваканция, разпределяне на дежурства, юридически – приемане на различни становища по предстоящи тълкувателни решения, включително и такива, решаването на които е от компетентността на административния ръководител, но по които събранието дава мнението си. Общите събрания се свикват с променлива ритмичност, при необходимост, но приблизително поне по веднъж месечно. Независимо от официално провежданите общи събрания, съдиите често се събират и дискутират различни спонтанно възникнали организационни и правни въпроси, като при необходимост от вземане на решения по тях, се свикват и общи събрания.

6. Вече няма общ Кодекс за етично поведение на българските магистрати. Смятате ли, че това беше по-доброто решение или кодексът трябваше да остане единен?

Считам, че разделянето на правилата от Кодекса за етично поведение на българските магистрати в два отделни кодекса – на съдиите и на прокурорите и следователите е логична стъпка, която е съобразена със спецификата на съответните магистратски професии. По същество не води до промяна на задълженията и етичните изисквания към съответния магистрат.

7.Смятате ли, че Висш съдебен съвет, който е с изтекъл мандат вече повече от две години е легитимен да реализира кадрова политика по отношение на избор на административни ръководители в органите на съдебната власт /и извън „тримата големи“/, особено и след решението на СЕС от 30.04.2025г.?

Решението по делото от 30.04.2025г. на СЕС почива на разбирането, че орган в съдебната система, с изтекъл мандат, не следва да упражнява възложените му правомощия, когато те могат да имат отношение към съдийската независимост, конкретно да предлага на друг орган образуване дисциплинарни производства срещу магистрати. Висшият съдебен съвет е конституционен орган на съдебната система, с изтекъл мандат и има правомощия /в лицето на двете си колегии/ да налага дисциплинарни наказания, но наред с това има и редица други, едно от които е избор на административни ръководители. Това правомощие няма отношение към съдийската независимост, а обезпечава ритмичната смяна на административни ръководители на съдилищата и прокуратурите след изтичане на мандата им или при предсрочното му прекратяване. Отричането на правото на ВСС да избира административни ръководители неминуемо ще доведе до това много административни ръководители с изтекъл мандат да продължат да изпълняват функциите си неограничено във времето /включително и правомощията, свързани с реализиране на дисциплинарна отговорност по глава шестнадесет от ЗСВ/. В този смисъл проблемът с органи с изтекъл мандат, които продължават да изпълняват правомощията си, само би се задълбочил. Необходимо е законодателно уреждане на правомощията на ВСС при изтекъл мандат на членовете му.

В заключение личното ми становище е, че ВСС, в частност Съдийската колегия, е легитимен да реализира кадрова политика по отношение на избор на административни ръководители, в противен случай не бих участвала в настоящата процедура.

ВЪПРОСИ КЪМ ВИЛИАНА ВЪРБАНОВА-МАНОЛОВА:

1. На стр.15 от концепцията Ви сочите: „От друга страна, многобройните канали на комуникация осигуряват възможност на много активни граждани, НПО, журналисти и др. да изразяват мненията си по различни въпроси, касаещи работата на съдилищата, включително и да формират общественото мнение по значими теми, при не съвсем коректно представяне на фактите“. Бихте ли дали примери за такова отразяване на дейността на съда или решения на съдии? Вие предлагате „по-разчупен подход в отразяването“ на дейността на съда. Какво по-точно разбирате под това и как възнамерявате да постигнете тази цел?

Ще дам пример за некоректно представяне на фактите по дело, което беше разгледано в АС Русе тази година. Касае се за започнало административно производство по повод заповед за отдаване под наем на общински спортен имот. Кметът прекратява производството след провеждане на търга и тази заповед е предмет на съдебно оспорване. Съдът отменя заповедта и връща преписката на административния орган с дадени указания за приложение на закона. Веднага след постановяване на решението на съда последваха публикации във Фейсбук, в които се твърди, че съдът е решил на кого от участниците в търга следва да се предостави имота, което е изцяло грешна интерпретация на характера на развилото се пред съда производство. Освен множество негативни коментарии, това доведе и до организиран протест на поддръжници на едната страна пред съдебната палата с искания към съда по въпроси, които изобщо не са били предмет на съдебно произнасяне. От една страна е добре, че хората са решили да изразят мнението си, но от друга – мнението им не само че няма връзка със съдебния казус, но и създава превратно впечатление за работата на съда.

Под по-разчупен подход в отразяване на дейността на съда имам предвид излизане от обикновеното съобщение за някаква извършена дейност на страницата на Административен съд Русе в Интернет. Това би могло да бъде постигнато чрез създаване на Фейсбук страница на съда, на която да се публикува информация за различни събития, снимки, видеоклипове, разговори с участници – ученици, студенти, техни преподаватели, които да споделят техни впечатления и мнения за проведените дни на открити врати, симулативни процеси и т.н.

2. На стр.18 залагате като цел осигуряване на възможност на магистратите да получат обобщена информация за съдебната практика на националните съдилища и СЕС, посредством изкуствен интелект. Как бихте реализирали тази идея?

Това може да бъде постигнато в няколко стъпки: 1. Обучение на магистратите /и съдебните помощници/ да отправят коректни запитвания и 2.Получаване на достъп до системата за чат чрез изкуствен интелект; считам, че тази система трябва да бъде по възможност българска разработка, за да може да бъде използвана максимално ефективно и без затруднения, произтичащи от непознаване на правната терминология на други езици. По настоящем такава система е Лексебра /но тя е насочена предимно към практиката на ВКС/, разработва се и друга – Юстиция, проект на Института по математика и информатика при БАН. Считам, че най- добрият вариант е системата за чат чрез изкуствен интелект да бъде определена на национално ниво, от ВСС, след преценка от специалисти на функционалността и безопасността ѝ, тъй като абонаментът за използването ѝ е прекалено скъп за бюджета на отделните съдилища.

С уважение: Вилиана Върбанова